

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 250/2547

นางแฉล้ม ทิพย์วรรณ กับพวกโจทก์ นางกุหลาบ ไชยทรัพย์หรือชัยทรัพย์ โดยนายเสริม ชัยทรัพย์ ผู้เข้าเป็นคู่ความแทน กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1358, ป.พ.พ. มาตรา 1360, ป.พ.พ. มาตรา 1381, ป.วิ.พ. มาตรา 161, ป.พ.พ. มาตรา 1364, ป.วิ.พ. มาตรา 248, ป.พ.พ. มาตรา 1382, ป.พ.พ. มาตรา 1754

ย่อ / หลักกฎหมาย

ที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินตามโฉนดที่ดิน มีจำเลยที่ 1 พ. และ ก. ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ซึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 1358 ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของรวมมีสิทธิจัดการทรัพย์สินรวมกัน และเจ้าของรวมคนอื่นๆ มีสิทธิใช้ทรัพย์สินได้ แต่การใช้นั้นต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของรวมคนอื่นๆ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1360 ตราบใดที่ยังไม่มีการแบ่งแยกที่ดินกันเป็นส่วนสัดส่วน การที่ผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์คนหนึ่งคนใดเข้าครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินก็ต้องถือว่าครอบครองที่ดินส่วนนั้นๆ ในฐานะเจ้าของรวมคนหนึ่งเท่านั้น หากก่อให้เกิดสิทธิที่จะอ้างว่าตนครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเสียแต่คนเดียวไม่ ดังนั้น การที่จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ผู้สืบสิทธิจาก พ. ได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท หากทำให้จำเลยทั้งห้าได้กรรมสิทธิ์ทางปรปักษ์ไม่ เว้นเสียแต่จะได้เปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือโดยบอกกล่าวไปยัง ก. เจ้าของรวมว่าไม่มีเจตนาจะยึดถือทรัพย์สินแทน ก. อีกต่อไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 1381 เมื่อจำเลยทั้งห้ามิได้บอกกล่าว จึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงฐานะยึดถือแทน ก. ผู้มีสิทธิครอบครองได้และไม่อาจถือได้ว่ามีการแย่งการครอบครอง อุทธรณ์โจทก์ทั้งสองมิได้ขอให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ในศาลชั้นต้น แต่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษาให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในศาลชั้นต้นด้วย เป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ใช้ดุลพินิจกำหนดให้คู่ความฝ่ายที่แพ้คดีใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแก่ฝ่ายที่ชนะคดีไม่ว่าคู่ความฝ่ายนั้นจะมีคำขอหรือไม่ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 161 และมาตรา 167 จึงไม่เกินคำขอ

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสองฟ้องว่า เดิมที่ดินโฉนดเลขที่ 489 เนื้อที่ 13 ไร่ 1 งาน 80 ตารางวา มีชื่อนางแม่ดาวเรือง และนายแก่น ดาวเรือง เป็นเจ้าของรวม ต่อมานางแม่ถึงแก่กรรม ที่ดินส่วนของนางแม่เนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา จึงเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท ได้แก่ นายแก่น นางพุก ทิพวัลย์ และจำเลยที่ 1 เนื้อที่คนละ 2 ไร่ 96 ตารางวา (ที่ถูก ตารางวา) รวมแล้วเป็นส่วนของนายแก่นเนื้อที่ 8 ไร่ 3 งาน 89 ตารางวา (ที่ถูก ตารางวา) ครั้นนายแก่นและนางพุกถึงแก่กรรมที่ดินส่วนของนายแก่นเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท ได้แก่ โจทก์ทั้งสอง และส่วนของนางพุกเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทได้แก่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ขอให้บังคับจำเลยทั้งห้าร่วมกับโจทก์ทั้งสองแบ่งกรรมสิทธิ์รวมที่ดินโฉนดเลขที่ 489 ให้แก่โจทก์ทั้งสองเนื้อที่ 8 ไร่ 3 งาน 89 ตารางวา ให้จำเลยทั้งห้าส่งมอบโฉนดที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์ทั้งสอง จำเลยทั้งห้าให้การฟ้องแย้งและแก้ไขฟ้องแย้ง ขอให้ยกฟ้องและพิพากษาว่าที่ดินส่วนของนายแก่นเนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา เป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 เนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา และจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 เนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 85 ตารางวา ให้โจทก์ทั้งสองจดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยทั้งห้าเป็นเจ้าของที่ดินตามส่วนที่ได้กรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินเลขที่

489 หากโจทก์ทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ทั้งสอง ห้ามโจทก์ทั้งสองและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับที่ดิน โจทก์ทั้งสองให้การแก้ฟ้องแย้ง ขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ 489 ส่วนของนายแก่น ดาวเรือง เนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา เป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 เนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา และจำเลยที่ 2 (ที่ถูกจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5) เนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 85 ตารางวา ให้โจทก์ทั้งสองจดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยทั้งห้าเป็น เจ้าของที่ดินตามส่วนที่ได้กรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินดังกล่าว หากโจทก์ทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอา คำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ทั้งสอง ห้ามโจทก์ทั้งสองและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับ ที่ดิน ให้ยกฟ้องโจทก์ โจทก์ทั้งสองอุทธรณ์ ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 2 จำเลยที่ 1 ถึงแก่กรรม นายเสริม ชัยทรัพย์ ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลอุทธรณ์ภาค 2 มีคำสั่ง อนุญาต ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิจารณากลับ ให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันแบ่งแยกที่ดินโฉนดเลขที่ 489 ให้ โจทก์ทั้งสองเนื้อที่ 8 ไร่ 3 งาน 86 ตารางวา วิธีการแบ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1364 ให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียม ทั้งสองศาลแทนโจทก์ทั้งสองโดยกำหนดค่าทนายความรวม 10,000 บาท ให้ยกฟ้องแย้ง และให้ จำเลยทั้งห้าร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ในส่วนแย้งแทนโจทก์ทั้งสอง โดยกำหนด ค่าทนายความ 5,000 บาท จำเลยทั้งห้าฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "...คดีนี้จำเลยทั้งห้าฟ้องแย้งขอให้ บังคับโจทก์ทั้งสองแบ่งที่ดินพิพาทแก่จำเลยทั้งห้าโดยเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 จำนวน 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา และเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 จำนวน 3 ไร่ 3 งาน 85 ตารางวา คิดเป็น เงินรวม 13,833.32 บาท เห็นว่า แม้จำเลยทั้งห้าฟ้องแย้งรวมกันมา การอุทธรณ์ฎีกาก็ต้องถือ ทุนทรัพย์ของจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 แยกกันเพราะเป็นเรื่องจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ใช้สิทธิเฉพาะของตน เมื่อที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งห้าตีราคาเป็นทุนทรัพย์รวมกันมานั้นมีราคา 313,833.32 บาท ที่ดินแต่ละส่วนที่จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ฟ้องแย้งขอแบ่งจึงมีราคาไม่ เกิน 200,000 บาท ดังนั้น ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาสำหรับจำเลย ที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 แต่ละส่วนจึงไม่เกิน 200,000 บาท ต้องห้ามคู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 วรรคหนึ่ง แม้ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาในส่วน ฟ้องแย้งขึ้นมา ศาลฎีกาก็ไม่รับวินิจฉัย ที่จำเลยทั้งห้าฎีกาประการแรกว่า ที่ดินพิพาทตาม โฉนดที่ดินเอกสารหมายเลข จ.7 ระบุเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินว่า อำแดงเฒ่ามารดานายแก่นบุตร นำ มาหมายถึงนางเฒ่ามารดาของจำเลยที่ 1 คนเดียว ไม่น่ามีนายแก่น ดาวเรือง เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ร่วมด้วย ดังนั้น การที่นางเฒ่ามารดาจำเลยที่ 1 ยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 1 และนางพุกมารดา ของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 จึงเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต และย่อมกระทำได้ไม่มีกฎหมายห้ามนั้น เห็นว่า แม้จำเลยทั้งห้าได้ให้การในความตอนต้นว่าที่ดินพิพาททั้งแปลงเป็นกรรมสิทธิ์ของนางเฒ่า แต่ผู้เดียว แต่จำเลยทั้งห้าก็ให้การในอีกตอนหนึ่งว่า จำเลยทั้งห้าได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทในส่วน ของนายแก่นด้วยการครอบครองปรปักษ์ ดังนั้น ฎีกาของจำเลยทั้งห้าในส่วนนี้ จึงขัดแย้งกับ คำให้การของจำเลยทั้งห้า ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ที่จำเลยทั้งห้าฎีกาว่า การครอบครองที่ดินพิพาท ของจำเลยทั้งห้าถือว่าการครอบครองปรปักษ์ในที่ดินพิพาทส่วนของนายแก่นจนได้กรรมสิทธิ์ ในที่ดินพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 แล้วนั้น เห็นว่า ที่ดินพิพาทซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของที่ดินตามโฉนดที่ดินเอกสารหมายเลข จ.7 ซึ่งมีจำเลยที่ 1 นางพุกและนายแก่นถือ กรรมสิทธิ์ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1358 ให้สันนิษฐานว่า เจ้าของรวมมีสิทธิจัดการทรัพย์สินรวมกัน และเจ้าของรวมคนอื่นๆ มีสิทธิใช้ทรัพย์สินได้ แต่การใช้

นั้นต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของรวมคนอื่นๆ ตามมาตรา 1360 ตราบใดที่ยังไม่มีการแบ่งแยกที่ดินกันเป็นส่วนสัดส่วน การที่ผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์คนหนึ่งคนใดเข้าครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินก็ต้องถือว่าครอบครองที่ดินส่วนนั้นๆ ในฐานะเจ้าของรวมคนหนึ่งเท่านั้น หากก่อให้เกิดสิทธิที่จะอ้างว่าตนครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเสียแต่คนเดียวไม่ เพราะว่าการที่จัดการแบ่งแยกก็ยังไม่อาจทราบได้ว่าที่ดินส่วนนั้นจะเป็นของเจ้าของรวมคนใดแน่ ดังนั้น การที่จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ผู้สืบสิทธิจากนางพุกได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท ทำให้จำเลยทั้งห้าได้กรรมสิทธิ์ทางปรปักษ์ไม่ เว้นเสียแต่จะได้เปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือโดยบอกกล่าวไปยังนายแก่นเจ้าของรวมว่า ไม่มีเจตนาจะยึดถือทรัพย์สินแทนนายแก่นอีกต่อไป คดีนี้ไม่มีข้อเท็จจริงให้ถือได้ว่า จำเลยทั้งห้าได้บอกกล่าวไปยังนายแก่นว่าจำเลยทั้งห้าเจตนาจะไม่ยึดถือทรัพย์สินแทนนายแก่นอีกต่อไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1381 จึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงฐานะยึดถือแทนนายแก่นผู้มีสิทธิครอบครองได้และไม่อาจถือได้ว่าการแย่งการครอบครอง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษานั้นต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ที่จำเลยทั้งห้าฎีกาว่า โจทก์ทั้งสองไม่ฟ้องภายในอายุความมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 คดีเป็นอันขาดอายุความนั้น เห็นว่า ประเด็นเรื่องอายุความมรดกนั้นจำเลยทั้งห้ามิได้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไว้ในคำให้การ จึงเป็นข้อที่มิได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ที่จำเลยทั้งห้าฎีกาข้อสุดท้ายว่า คดีนี้ทำอุทธรณ์โจทก์ทั้งสองมิได้ขอให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความโจทก์ทั้งสองในศาลชั้นต้น แต่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษาให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในศาลชั้นต้นด้วย เป็นการพิพากษาเกินคำขอ เห็นว่า เป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ใช้ดุลพินิจกำหนดให้คู่ความฝ่ายที่แพ้คดีใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแก่ฝ่ายที่ชนะคดี ไม่ว่าคู่ความฝ่ายนั้นจะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 161 และมาตรา 167 จึงหาได้เกินคำขอไม่ ฎีกาจำเลยทั้งห้าทุกข้อฟังไม่ขึ้น" พิพากษายืน ให้ยกฎีกาในส่วนฟ้องแย้งของจำเลยทั้งห้า คืบค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาส่วนนี้ทั้งหมดแก่จำเลยทั้งห้า ค่าฤชาธรรมเนียมอื่นชั้นฎีกาทั้งหมดให้เป็นพับ

องค์คณะ

เกรียงชัย จิงจตุรพิธ · วิชัย วิวิตเสวี · สรรวจ อุดมทวี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/250/2547>